

L – GEOFYZIKA

DESET LET OD UKONČENÍ ARCHIVNÍ EDICE GEOFYZIKÁLNÍCH MAP ČESKÉ REPUBLIKY 1 : 50 000

The tenth anniversary of the complete collection of archival geophysical maps of the Czech Republic (1 : 50 000)

KAREL ŠALANSKÝ

Manželů Liškových 47, 250 66 Zdiby – Přemyšlení

Key words: geophysical maps, construction, isolines-gravimetry, aeromagnetometry, aeroradiometry, explanations, interpretation

Abstract: Ten years ago the first complete collection of archival geophysical maps of the Czech Republic (1 : 50 000) was finished. They illustrate magnetic, radiometric and gravity anomalous fields and geophysical indications, too. In the course of the years 1984–1987 and 1992–1998 212 sheets were compiled and interpreted.

Jeden z nejrozsáhlejších úkolů v historii České geologické služby a jejích předchůdců byl nazván Soubor geologických a účelových map pro životní prostředí v měřítku 1 : 50 000 a zúčastnila se ho většina geologů ústavu od poloviny osmdesátých let do konce 20. století. Součástí úkolu mezi dvanácti soubory map geovědních oborů byl také soubor archivních map geofyzikálních. Sestavování a interpretace map geofyzikální edice probíhala od roku 1984 do roku 1987 v tehdejší n. p. Geofyzika Brno. Tam na počátku prací byly vypracovány instrukce pro jednotné zpracování mapového díla, zejména pak jednotné znázornění výsledků hlavních geofyzikálních metod. V této první etapě byl velký objem prací věnován zpracování geofyzikální prozkoumanosti, která byla vytištěna na rubu mapy. Značné náklady pohltila příprava map pro barevný ofsetový tisk jednotlivých mapových listů. Vzhledem k tehdejší kapacitní možnosti n. p. Geofyzika Brno i omezeným finančním prostředkům pro vlastní tisk se brzo ukázalo, že toto maximalistické pojetí v edici geofyzikálních map je nereálné, což vedlo až k přerušení prací na geofyzikálních mapách. Bylo zřejmé, že edice geofyzikálních map může být dokončena jen jako edice archivní, zejména po roce 1989 za podmínek nové hospodářské situace.

V roce 1992 byly obnoveny práce, a to již jen na archivní geofyzikální edici. Původní rozsah byl redukován a sestavování a interpretace geofyzikálních map se ujali pracovníci převedení ze zanikající Geofyziky Brno do tehdejšího Českého geologického ústavu. V malém objemu spolupráce s geofyzikální organizací ještě pokračovala, protože v Geofyzice Brno byla vedena celostátní databáze geofyzikálních dat.

V Českém geologickém ústavu tak od roku 1992 byla započata druhá a konečná etapa mapové edice geofyzikálních map 1 : 50 000. Do ukončení posledního listu v roce 1998 bylo každoročně zpracováno, interpretováno, nakresleno na matrice a vytištěno želatínovým vícebarevným tiskem 30 listů. Se závěrečným zhodnocením tohoto archivního mapového díla byla geofyzikální edice ukončena v roce 1998, kdy

zároveň bylo renovováno několik listů, u nichž došlo k podstatným změnám upřesněním geofyzikálního obrazu.

V druhé etapě sestavování geofyzikálních map od roku 1992 se přistoupilo tedy k některým úpravám jejich obsahu. Vlastní geofyzikální mapa je mapou geofyzikálních indikací, konstruovanou z výsledků regionálních geofyzikálních metod. Stav prozkoumanosti se seznamem geofyzikálních prací je na rubu každého listu nahrazen jen prozkoumaností leteckou geofyzikou a třemi mapkami izolinií tíhového, magnetického a radiometrického obrazu v měřítku 1 : 100 000.

Geofyzikální mapy doplňují doprovodné textové vysvětlivky obsažené ve výročních zprávách. S vytištěnými geofyzikálními mapami jsou tyto textové vysvětlivky uloženy v archivu České geologické služby v Praze. Obsahují stručný popis sestavení příslušného mapového listu 1 : 50 000 a použité podklady a zmiňují důležitější geofyzikální práce základního měřítka. V přehledu anomálií je obsažena stručná geologická interpretace geofyzikálního obrazu.

Několik listů geofyzikálních map, zajímavých větším objemem geologické informace, bylo v České geologické službě připraveno kartograficky k tisku čtyřbarevným ofsetem. Jde zhruba o 20 listů z celého území České republiky. Tisk těchto map připravil z podnětu vedoucího úkolu I. Cichy ústavní kartograf J. Rudolský a jsou také k dispozici v archivu ČGS v Praze. Velký objem kresličských prací zajišťovaly E. Knoppová a externí technička I. Gosmanová.

Upravené textové vysvětlivky ke geofyzikálním mapám se staly součástí tištěných Vysvětlivek k souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů, jejichž editorem byl V. Müller. V současné době tyto texty nejsou již v ČGS vydávány tiskem, a tudíž informace ke geofyzikálním mapám zůstávají na archivní úrovni.

Závěr

Účelem tohoto článku je upozornit geologickou veřejnost na existenci dosud ojedinělého, beze zbytku dokončeného celostátního mapového souboru geofyzikálních map v měřítku 1 : 50 000. Celý soubor, obsahující 212 listů, je archivován v České geologické službě. Autor článku se přesvědčil, že značná část zejména mladší generace geologů a geofyziků o existenci tohoto souboru geofyzikálních map neví, a proto doufá, že krátkou informací tento soubor připomene s cílem většího využití geofyziky pro získávání nových geologických informací.